

”CAN—C

Mul on olnud ”Estonia” teatriga erinevaid suhteid, mis olnud ikka sõbralikud. Praegu on ”Estoniast” saanud minu kooli üks õppeklassidest. Käime siin klassikaupa või terve kooliga, olenevalt etendusest. Seetõttu olen ma raskes olukorras, kui pean üht või teist speaktaaklit retsenseerima. See on umbes nii nagu mõne kultuuriinimesega, kellest on vahepeal saanud minister või kantsler — kuidas sa ikka kritiseerid, kui ise sees oled.

”Can-cani” retsenseerimisega on mul veel teinegi raskus: ka lavastaja ja koreograaf **Endrik Kerge** on minule väga sümpaatne inimene. Veelgi enam — meie sümpaatia on vastastikune.

Alustuseks heidaksin pilgu kavalehele. Helilooja — Cole Porter, libreto autor — Abe Burrows, esietendus New Yorgis 7. mail 1953. 1960. aastate algul valmis ka film, kus peaosades hiilgasid Shirley McLane ja Frank Sinatra. Esietendus Tallinnas ”Estonia” teatris 19. detsembril 1993. (Esietendusel viibis palju prominente, nende hulgas ka allakirjutanu.)

Lugejale peaks ehk ka selgitama, mis vahe on operetil ja muusikalil. Mõni muusikakriitik vaidleb võib-olla vastu, kuid minu arust on muusikal opereti ameerikalik variant. Enamjaolt sama vahe, mis hamburgeril ja korralikul võileival. Tavakohaselt käib nii: keegi šlaagritegija komponeerib näiteks viis või kuus laulukest, siis leitakse mõni osav sell, kes klopsib valmis süžeeleini, kutsutakse kohale koreograaf, kes seab tantsud. Nii valmibki muusikal, s.o. estraadietendus, kus lauljad saavad oma laulud lauldud, tantsijad tantsud tantsitud, publik saab kaifi ja minnaksegi rõõmsalt koju, homme jälle tööle. Muidugi on ka selleski žanris häid tulemusi (”West Side Story” jt.), kuid enamas-

ti kipub olema nii, nagu ma kirjeldasin.

Kui ”Estonia” ”Can-cani-le” midagi ette heita saab, siis vaid seda, et tükk ise on niru ning tal puudub sõnum. Suurem osa šlaagritest pole ajale vastu pidanud. Kaks laulu — ”I love Paris” ja ”C’est magnifique” on küll evergreenid, neid oleksin ma etenduses ka julgemalt ekspluateerinud. Eriti laulu ”I love Paris”, sest seda esitas primadonna vaid ühel korral kohviku katusel, mis oli ka muusikaliselt kõige parem pilt. ”Armastan Pariisi” kõlab ka mehe esituses meeliköitvalt, seda võinuks siin korrata (või siis mujal), küll üksikult, küll duetis või muulgi moel.

Kogu muusikali nõrgimaks lülits on aga vaieldamatult (seda kordasid nagu ühest suust esietendusel viibinud asjatundjad), see, et just kankaani-temaatilised lõigud pole heliloojal eriti kankaanilikult välja tulnud. Offenbachi kankaanidele jäävad need alla, ega kütsugi seetõttu eriti kankaanitama. Siit ehk ka lavastajapoolne tagasihoidlikkus tantsuseadeis. Loomulik ju oleks, et finaali kankaan etenduse pealkirja ka vääricks. Ehk vaidlete mulle vastu: terve lava oli rahvast täis, ka balletitrupp väljas, särtsu oli ju piisavalt. Jah, kuid need kankaanid, mida me alles mõne aasta eest baar-varjetees nägime ja praegugi ”Virus” näeme, on etemad. Eks ole muudki objektiivsed põhjused: kooriartistilt ei saa suurt tantsuoskust nõuda, parimaid balletiartistide operetti tuua pole võimalik. Nii piirduti lõpustseenis pigem kaunite kostüümide, maitseka butafooria, ilusate dekoratsioonide ja valgustusefektide üldise assortiiga. Sellele lisandus lemmikartistide hüvastijätt publikuga ja pikk aplaus, mida oligi oodata, sest eestlased armastavad oma häid näitlejaid-lauljaid, neid aga oli lavastuses palju.

CAN" "ESTONIAS"

• Stseen C. Porteri muusikalist "Can-Can".

HARRI ROSPU foto

Tavakohaselt paneb lavastaja esietendusel välja kõige tugevamad peaosatäitjad, seekord Helgi Sallo ja Hans Miilbergi, kellele mul pole eales olnud midagi ette heita. Ometigi olin meeldivalt üllatunud, kui teine koosseis — Katrin Karisma ja Volde-
mar Kuslap — oli nagu rohkem osades sees ning koosmäng laabus nagu isegi enam. Armusuhte lõppemine "laulatusega" tundus mulle usutavam. Eks siingi ole mitu objektiivset põhjust: polnud ju enam esietendus selle sõna otseses tähenduses, pabin väiksem ja ka aega rolli sisseelamiseks rohkem. Pealegi on nii Karisml kui ka Kuslapil sõnaliste repliikide artikulasioon perfektne, ükski silp ei läinud kõrvust mööda. Kuid eks ole tegu ka erinevate temperamentide ja karakteritega. Kuslapi vaoshoitud kohtunikuroll ja Karisma loodud mitte rahvalik, vaid nim-

me poolilmadaami tüpaaž andsid ehk tõesti usutavama resultaadi. Samas, ma ei väsi kordamast, et iga arvustus on vaid ühe inimese subjektiivne arvamus.

Lavastuse kordamineku garantiiks oli suuresti Tõnu Kilgase Hilaire Hussac. Eriti paeluvaks kujunes stseen kunstnike ateljees, kus vähesete sõnadega tuli välja mängida laia silmaringiga targa kriitiku olemus. Elegantsed koomilisust jätkus Kilgase igaks etteasteks. Näitleja pidas lõpuni vastu kordagi maitsetusse libastumata. Seda tuleb nii suures rollis harva ette. Pealegi tundus mulle Tõnu Kilgase seekordses kõnemaneeeris, artikulasioonis, kuid ka liigutustes ja kõnnakus midagi väga tuttavat, lähedast. Tabasin end mõttelt, et ta täna, seal laval, kindlapeale Chaneli "Égoïsti" järele lõhnab. Millest küll säärane mõte?!

Sulev Nõmmiku-sugune karakternäitleja peab trupis ilmtingimata olema ja Peeter Oja on õnnelik leid. Tihti naersin laginal, publik samuti. Koomikule on see suurim kompliment, seda enam, et kiitus tuleb "kah naljamehe" suust.

Endrik Kerge on alati osanud erivärviliste mimanssidega etendust parajalt pipardada. Ka seekord. Tõnis Lepa naismodell ja Juris Žigursi korduv repliik "Vaene Prantsusmaa!" on õnnestunud leiud. Oli ka palju teisi, kes laval oma tööga toime tulid ning panuse etenduse õnnestumiseks andsid, aga jõuad sa siis tervet truppi kirjeldada.

Georg Sanderi dekoratsioonid on sedavõrd head, et mind kui Pariisi giidi "Estonia" laval küll miski ei häirunud. Kas aga aastal 1893 Sacré-Cœuri kuplid tõesti juba püsti olid, selles ma natuke kahtlen. Tõsi pole ju see-

gi, et kankaan *la môme Pistache*'i pesuköögist maailma vallutama asus. Tegelikult on õigus Jean Renoiril, kes filmis "Kankaan" sama tantsu taassünni hoopis aastasse 1889 ja otse "Moulin-Rouge'i" paigutab. Kuid ka sel pole mingit tähtsust. Oluline on ju hoopis see, et eestlased taas teatris käivad ning Endrik Kerge lavastatud "Can-can" sellele tublisti kaasa aitab.

Üks palve on mul estoonlyastele küll. Ärge tehke nii pikki vaatusi. Esimene vaatus kestis tund ja 45 minutit. See on liig täiskasvanulegi, lapsesest rääkimata. Pragada võiks ka puhveti-rahvaga. Nad on teid uimased ja saamatud. Võiks rakendada iseteenindamist. Kes siia majja tulnud inimestest ikka *coca*-pudeleid saali kaasa võtma hakkab!? Aga teatrielamuse eest suur aitäh!

Lauri Leesi